

ק"ג-א

ומשנינן: אמרי: הני, גזיתא ניהור. הללו הם השדים הולכים בשבילי הכרמים [שלא גזר עליהם אלא שלא יעברו ביישוב], דשמיטי סוסיא, והסוסים שלהם בורחים אל תוך העיר, ואתו דברוי להו, באים השדים להחזיר הסוסים משם, ורק אז הם מגיעים ליישוב.

אמר ליה רב לרב אסי: לא תדור במתא אל תגור בעיר דלא צניף בה סוסיא, שלא נשמע בה קול צהלת הסוס, ולא נבחה בה כלבא. כלומר, שאין בה סוסים וכלבים, שהם שומרים על העיר, שעל ידי הסוס הוא רץ אחר הגנבים לתופשם.

ואל תדור בעיר דריש מתא אסיא, שראש העיר הוא רופא [פירוש אחר, תלמיד חכם], מפני שהם טרודים זה ברפואתו וזה בתלמודו, ואינם מתעסקים בצרכי הציבור.

ולא תנסיב תרתי, אל תשא שתי נשים, שמא יתייעצו עליך רעה.

אי נסבת תרתי, נסיב תלת! שא עוד אשה שלישית, כדי שהיא תגלה לך אם השתיים יתייעצו עליך רעה.

אמר ליה רב לרב כהנא: הפוך בנבילתא ולא תיפוך במילי! עדיף שתעסוק בנבילה מאשר לעסוק הרבה בדיבורים שמביאין לידי ניבול פה.

פשוט נבילתא בשוקא עסוק בהפשטת עורות מבהמות מתות ושקיל אנרא, ותשתכר מזה, ולא תימא: כהנא אנא! ונברא רבא אנא! וסניא בי מילתא ואינו לכבודי.

סלקת לאיגרא, כשאתה יוצא לדרך, אפילו למקום קרוב, שירותך בהרך, קח מזונותיך

עמך.

מאח קרי במתא בזוזא, אפילו כשהמזונות בזול, כאשר מאה דלעות עולים בעיר רק זוז, בכל זאת, תותי כנפיך ניהור, יהיו המזונות עמך.

אמר ליה רב לחייא בריה: לא תשתי סמא. אל תתרגל לשותות סמים, ואפילו בתור רפואה [אם אפשר ברפואה אחרת], כי אתה עלול להתמכר להם ולהפסיד כספך.

ולא תשוור ניגרא. אל תפסע פסיעה גסה לפי שהיא נוטלת מאור העינים.

ולא תעקר כבא. אל תעקור שן חולה, שסופה להתרפאות.

ולא תקנא בחיויא. אל תתגרה בנחש.

ולא תקנא בארמאה. אל תתגרה בגוי כמבואר להלן.

תנו רבנן: שלשה אין מתקנאין בהן.

ואלו הן: נכרי קטן, ונחש קטן, ותלמיד קטן.

מאי טעמא?

משום דמלכותיהו אחורי אודניהו קאי. מלכותם עומדת מאחורי אזנם. כלומר, הם עתידים לגדול, ואימתם תגדל, וינקמו ממך.

אמר ליה רב לאיבו בריה: טרחי כך בשמעתיא, יגעתי ללמדך גמרא, ולא מסתייע מילתא, ולא הצלחתי. תא אנמרך, בא אלמדך מילי דעלמא:

היא, שהרי מתעשרים ממנה, ונגמילות חסדים שיכול לתת מהשיכר מתנה לעניים, ולעשות צדקה וחסד [לפי שאינו משקיע הרבה בקרן, והרווח מעשיית השיכר הוא גדול. רשב"ם].

אמר רב פפא: כל "אנב", כל דבר שצריך לכתוב עליו שטר, כגון הלואה, גביא בעי! עדיין הוא צריך לגבותו, ויש טורח בדבר.

כל אשראי, ספק אתי ספק לא אתי. ספק אם ישלמו המעות או לא. ודאתי, גם מה שיבוא לידך בשעה שישלמו, מעות רעות נינהו, שמשלמים מעט מעט בתשלומים.

שלישה דברים אמר רבי יוחנן משום אנשי ירושלים:

א. כשאתה יוצא למלחמה, אל תצא בראשונה אלא תצא באחרונה, כדי שאם תנוס, תכנס בראשונה.

ב. ועשה שבתך חול, ואל תצטרך לבריות.

ג. והוי משתדל עם מי שהשעה משחקת לו, לסחור ולעשות שותפות עמו.

שלישה דברים אמר רבי יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים:

א. אל תרבה בנגות [גירסת מהרש"א בגימ"ל]. אל תרבה לעשות מעשיך בפרהסיא במקום מגולה, משום מעשה שהיה, מעשה דוד ובת שבע שרחצה על הגג.

ב. כתך בנרה, שחרר עבדך ותן לה! היינו שימהר להשיאה, ואפילו לעבדו.

ג. והוי זחיר באשתך מחתנה הראשון.

מאי טעמא?

אדחלא אברעיך, בעוד החול על רגליך כשבאת מן הדרך, זבינך זבין, מכור מה שהבאת, כדי שתחזור ותקנה מיד, ותמכור שוב.

כל מיילי זבין ותחרט, כל דבר שמכרת והתייקר לאחר מכן, יכול אתה להתחרט על שמיירת למכור. בר מחמרא יין, דזבין ולא תחרט. כי שמא אילו לא מכרת הוא היה מחמיץ.

שרי כיסך, קודם פתח ארנקך וקבל המעות, ורק אחר כך פתח שקיך ותן התבואה לקונים.

קבא מארעא, עדיף ללכת למקום קרוב ולהרויח מעט, ולא כורא מאיגרא, להרויח הרבה במדינת הים.

תמרי בחלונך, אם יש לך תמרים בכלי המיועד לכך, לבית סודנא רחיט, רוץ לבית עושה השיכר לעשות מהם שיכר, כי אחרת אתה תאכל אותם ותפסיד [כי משיכר היו מרויחים הרבה, כדלקמן].

ועד כמה, מאיזה כמות תמרים ומעלה מדובר?

אמר רבא: עד תלתא סאה.

אמר רב פפא: אי לא דרמאי שכרא, אם לא הייתי עוסק בעשיית שיכר, לא איעתרי לא הייתי מתעשר!

איכא דאמרי: אמר רב חסדא: אי לא דרמאי שכרא, לא איעתרי.

מאי סודנא, למה נקרא השיכר סודנא?

אמר רב חסדא: "סוד נאה", עצה טובה

הברייתא דלעיל, ששלשה הקב"ה מכריז עליהן בכל יום, וביניהם רווק הדר בכרך ואינו חוטא.

צהבו פניו דרב ספרא, שמח על כך, שהרי הוא רווק הדר בכרך.

אמר לו רבא: לאו כגון מר!

אלא כגון רב חנינא ורב אושעיא, דהווי אושכפי סנדלרים בארעא דישראל, והווי יתבי בשוקא דזונות, ועבדי להו מסאני היו עושים נעלים לזונות. ועיילי להו, ומביאים להם. אינהו, הזונות, היו מסתכלי בהו. ואינהו, רב חנינא ורב אושעיא, לא מדלן עינייהו, לא היו מרימים עיניהם לאיסתכולי בהו.

ומומתייהו, והיו הזונות רגילות לישבע בחיי רב חנינא ורב אושעיא הכי: בחייהן, בחיי "רבנן קדישי דבארעא דישראל"!

שלשה הקדוש ברוך הוא אזהבן:

א. מי שאינו כועס.

ב. ומי שאינו משתכר.

ג. ומי שאינו מעמיד על מדותיו לגמול רע למי שציערו.

שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן:

א. המדבר אחד בפה ואחד בלב.

ב. והיודע עדות בחבירו שיכולה להועיל לו, ואינו מעיד לו.

ג. והרואה דבר ערוה בחבירו, ומעיד בו יחיד.

כי הא דטוביה טא בדבר ערוה, ואתא

רב הסדא אמר: משום ערוה, שלא תזנה עמו.

רב כהנא אמר: משום ממון, שהיא תבזבז עליו את ממונך.

ואומרת הגמרא: הא והא איתנהו, שני הטעמים נכונים.

אמר רבי יוחנן: שלשה מנוחלי העולם הבא הן.

אלו הן:

א. הדר בארץ ישראל.

ב. והמדל בניו לתלמוד תורה.

ג. והמדיל על היין במוצאי שבת.

ומבאר הגמרא: מאי היא? מה טורח יש בכך שמבדיל על היין?

דמשייר מקידושא לאבדלתא. כשיש לו רק מעט יין, מה שנשאר לו מיין הקידוש מניחו להבדלה, ואינו שותהו בסעודתו.

אמר רבי יוחנן: שלשה מכריז עליהן הקב"ה בכל יום לשבח:

א. על רווק הדר בכרך, ואינו חוטא.

ב. ועל עני המחזיר אבידה לבעליה.

ג. ועל עשיר המעשר פירותיו בצניעה, ואינו ממעט מהמעשרות, על אף שהוא הפסד מרובה לגביו.

רב ספרא, רווק הדר בכרך הוה.

ק"ג-ב תני תנא [שנה האמורא השונה את הברייתות] קמיה דרבא ורב ספרא את